

Πήγε τότε η Ίριδα στην ασπροχέρα Ελένη
 όμοια με την κουνιάδα της, του Ελικάονα ταίρι,
 του τέκνου του Αντήνορα, την άξια Λαοδίκη,
 την κόρη την πιο όμορφη του Πρίαμου του ρήγα.
125 Τη βρήκε μες στ' ανάκτορο στον αργαλειό της δίπλα·
 ύφαινε κόκκινο, διπλό μαλλί κι έβαζε μέσα
 αγώνες Τρώων ιπποτών και Αχαιών αντρείων,
 που άντεχαν για χάρη της στου Άρη τις παλάμες.
 Η γρηγορόποδη Ίριδα στάθηκε δίπλα κι είπε:
130 «Μπρος, έλα τώρα, νύφη μου, να δεις και να θαυμάσεις
 τα έργα Τρώων ιπποτών και Αχαιών αντρείων.
 Πόλεμο πολυδάκρυτο πιο πριν ανάμεσα τους
 στην πεδιάδα έκαναν, να χτυπηθούν ποθούσαν·
 και τώρα στέκουν σιωπηλοί, πόλεμος δεν υπάρχει·
135 έγειραν στις ασπίδες τους κι έμπηξαν τα κοντάρια
 στο χώμα· ο Αλέξανδρος και ο αντρειωμένος
 Μενέλαος θα χτυπηθούν για σένα με κοντάρια·
 όποιος νικήσει απ' τους δυο, γυναίκα αυτού θα είσαι.»
 Έτσι είπε και πόθο γλυκό έβαλε στην ψυχή της
140 να δει τον πρώτο άντρα της, την πόλη, τους γονείς της.
 Μ' άσπρη καλύπτρα σκέπασε την κεφαλή της τότε
 κι όρμησε δάκρυα χύνοντας από την κάμαρα της,
 όχι μόνη της· δυο βάνιες αυτήν ακολουθούσαν.
 Κλυμένη η βοϊδομάτη κι Αίθρη, Πηθέα κόρη·
145 γρήγορα έφτασαν αυτές προς τις Σκαιές τις πύλες.
 Γύρω από τον Πρίαμο Πάνθοος και Θυμοίτης,
 Ικετάονας μαχητής, Ουκαλέγοντας, Λάμπρος,
 Κλυτίος και Αντήνορας, άνθρωποι μυαλωμένοι,
 κάθονταν οι πρωτόγεροι κει στις Σκαιές τις πύλες,
150 από τον πόλεμο μακριά σαν γέροντες που ήταν,
 μα άξιοι ομιλητές, όμοιοι με τα τζιτζίκια,
 που απ' τα δέντρα όμορφη λαλιά ξεχύνουν γύρω.
 Τέτοιοι των Τρώων αρχηγοί πάνω στον πύργο ήταν.
 Σαν είδαν την Ελένη αυτοί να έρχεται στον πύργο,
155 ένας του άλλου σιγανά έλεγαν τέτοια λόγια:
 «Δεν είναι να οργίζεσαι, αν Αχαιοί και Τρώες
 τόσον καιρό πάσχουν πολλά για μια γυναίκα τέτοια·
 με τις αθάνατες θεές στην όψη τόσο μοιάζει.
 Όμως μ' όλα τα κάλλη της ας φύγει με τα πλοία,
160 για μας και για τα τέκνα μας μη γίνει συμφορά μας.»
 Έτσι έλεγαν κι ο Πρίαμος κάλεσε την Ελένη:
 «Παιδί μου, έλα δίπλα μου και κάθισε κοντά μου,
 να δεις τον πρώτο άντρα σου, τους φίλους, τους δικούς σου·
 δε φταις εσύ, μα οι θεοί είναι αυτοί που φταίγουν,
165 γιατί σε πολυδάκρυτο πόλεμο μ' έχουν ρίξει·
 και να μου πεις για τον τρανό τον άντρα πώς τον λένε
 που όμορφος και δυνατός στους Αχαιούς προβάλλει.
 Άλλοι βλέπω στ' ανάστημα πως πιο ψηλοί του είναι,
 μα τόσο όμορφο ποτέ τα μάτια μου δεν είδαν
170 ούτε και τόσο σεβαστό· θα είναι, λέω, ρήγας.»
 Η Ελένη απάντησε, η έξοχη γυναίκα:
 «Για σένα έχω σεβασμό και φόβο, πεθερέ μου.
 Ο θάνατος ας μ' έβρισκε, όταν ακολουθούσα
 το γιο σου κι άφηνα πίσω όσους γνωστούς κι αν είχα
175 και τη μικρούλα κόρη μου και τις καλές μου φίλες.
 Όμως αυτό δεν έγινε· γι' αυτό θρηνώ και λιώνω.
 Μα θα σου πω ό,τι ρωτάς και θέλεις να το μάθεις:
 Αυτός ο Αγαμέμνονας, γιος του Ατρέα, είναι,
 ρήγας καλός παράλληλα και μαχητής αντρείος·

180 η σκύλα εγώ, αν έζησα, κουνιάδο μου τον είχα.»
 Έτσι είπε· και ο γέροντας τον θαύμασε και είπε:
 «Καλότυχε, καλόμοιρε, μακάριε Ατρείδη,
 πολλούς λεβέντες Αχαιούς εσύ εξουσιάζεις.
 Πήγα στην αμπελόφυτη κάποτε τη Φρυγία
185 κι είδα εκεί Φρύγες πολλούς με τα γοργά άλογά τους,
 του Οτρέα, του Μύγδονα του άξιου στρατιώτες·
 στις όχθες του Σαγγάριου είχαν στρατοπεδεύσει·
 πήγα σ' εκείνους βοηθός, μαζί τους τότε ήμουν,
 όταν οι αντροδύναμες όρμησαν Αμαζόνες.
190 Μα όσοι οι λαμπρόματοι οι Αχαιοί δεν ήταν.»
 Τον Οδυσσέα βλέποντας ο γέροντας ρωτούσε:
 «Και τώρα πες μου, κόρη μου, ποιος είναι πάλι εκείνος·
 του Ατρείδη Αγαμέμνονα τ' ανάστημα δεν έχει,
 όμως είναι φαρδύτερος στους ώμους και στα στήθη.
195 Τα όπλα του απόθεσε στη γη την πολυθρόφα
 κι αυτός μες στο στρατόπεδο γυρίζει σαν κριάρι·
 φαντάζει μπρος στα μάτια μου δασύμαλλο κριάρι
 που σε κοπάδι ασπρόμαλλων προβάτων τριγυρίζει.»
 Η διογέννητη Ελένη του απαντούσε τότε:
200 «Ο Οδυσσέας ο σοφός, γιος του Λαέρτη, είναι
 που στο νησί μεγάλωσε της πέτρinhς Ιθάκης
 και δόλους ποικιλόμορφους και πονηριές γνωρίζει.»
 Κι ο συνετός Αντήνορας αυτό της είπε τότε:
 «Είναι σωστός ο λόγος σου αυτός εδώ, κυρά μου.
205 Κάποτε έφτασε εδώ ο άξιος Οδυσσέας
 κι ο μαχητής Μενέλαος απ' αφορμή δική σου.
 Τους φιλοξένησα εγώ, στο σπίτι μου τους πήρα
 και γνώρισα το σώμα τους, το γνωστικό μυαλό τους.
 Μα όταν μες στη σύναξη όλων των Τρώων πήγαν,
 ξεχώριζε ο Μενέλαος με τους μεγάλους ώμους·
210 σαν κάθισαν, πιο σεβαστός φάνηκε ο Οδυσσέας.
 Μα όταν άρχισαν να λεν λόγια, σκέψεις μπροστά μας,
 βέβαια ο Μενέλαος ασκόνταφτα μιλούσε,
 με λίγα λόγια χτυπητά· δεν του άρεζαν καθόλου
 λόγια πολλά κι αστοχασιές, νεότερος κι ας ήταν.
215 Μα όταν ο πολύσοφος ηηδούσε Οδυσσέας,
 ορθός στεκόταν κι έμπηγε τα μάτια του στο χώμα,
 το σκήπτρο του δε σάλευε ή μπρος ή πίσω διόλου,
 μα το κρατούσε ασάλευτο, μ' άπραγο άντρα όμοιος,
 οργισμένο θα έλεγες κι ανόητο πως βλέπεις·
220 μα όταν δυνατή φωνή έβγαζε από τα στήθη
 και με τις χειμωνιάτικες νιφάδες όμοια λόγια,
 μ' αυτόν να αντιμετρηθεί άνθρωπος δεν μπορούσε·
 μα τότε δε θαυμάσαμε βλέποντας τη μορφή του.»
 Τρίτον είδε τον Αίαντα ο γέροντας και είπε:
225 «Κι αυτός ποιος είναι ο όμορφος και ο τρανός ο άντρας
 που ξεπερνά τους Αχαιούς στην κεφαλή, στους ώμους;»
 Απάντησε η μακρόπεπλη η έξοχη Ελένη:
 «Ο πελώριος Αίαντας, των Αχαιών ο στύλος·
230 ο Ιδομενέας· γύρω άρχοντες απ' την Κρήτη.
 Ο μαχητής Μενέλαος στ' αρχοντικό μας μέσα
 συχνά τον φιλοξένησε, σαν έφτανε απ' την Κρήτη.
 Τους λαμπρόματους Αχαιούς τους άλλους βλέπω τώρα·
 τους γνωρίζω, θα έλεγα, όλους με τ' όνομα τους·
235 δυο μόνο δεν μπορώ να δω πολέμαρχους μεγάλους,
 τον Πολυδέκη πυγμαχό, τον Κάστορα υπόπη,
 τα δυο μου αδέρφια· μια μάνα γέννησε αυτούς κι εμένα.
 Ή απ' τη Λακεδαίμονα την ποθητή δεν ήρθαν
 ή ακολούθησαν εδώ με ποντοπόρα πλοία,
240 αλλά δεν έχουν όρεξη να μπουν στη μάχη μέσα

στ. 121 Ίριδα: η αγγελιαφόρος των θεών.

στ. 125-128 αργαλειό: Ενώ προετοιμάζεται η μονομαχία, η Ελένη υφαίνει. Η υφαντική είναι εικαστική τέχνη και αποτελούσε μέρος των ασχολιών των γυναικών της αριστοκρατικής τάξης. Η περιγραφή ενός έργου των εικαστικών τεχνών (πραγματικού ή φανταστικού) είναι γνωστή με τον όρο «έκφραση». Φανταστική «έκφραση» είναι, π.χ., η περιγραφή της περόνης του Οδυσσέα στην Οδύσσεια (τ 243-247).

στ. 126 έβαξε: τα σχέδια συνυφαίνονταν και δεν τα κεντούσαν εκ των υστέρων πάνω στο υφαντό.

στ. 131 Η επανάληψη του στ. 127 υπογραμμίζει την απόλυτη αντιστοιχία της πραγματικότητας με το υφαντό της Ελένης.

στ. 140 τους γονείς της: ο Τυνδάρεως και η Λήδα, που πρέπει να ζούσαν ακόμη. Βέβαια, σύμφωνα με το μύθο, πατέρας της Ελένης ήταν ο Δίας, όπως δηλώνεται ρητά παρακάτω (Γ 199 και 426).

στ. 141-142 καλύπτρα: η Ελένη, αφού καλύπτει το κεφάλι της με ένα λεπτό λινό κάλυμμα, βγαίνει βιαστικά από το δωμάτιό της.

στ. 143 βάνιες: υπηρέτριες. Στα ομηρικά έπη μια γυναίκα αριστοκρατικής γενιάς συνοδευόταν συνήθως από (δύο) υπηρέτριες, όταν συναντούσε άντρες: θυμηθείτε την πρώτη εμφάνιση της Πηνελόπης στην Οδύσσεια.

στ. 145 τις Σκαιές τις πύλες: στο οχυρό οικοδόμημα που βρισκόταν ακριβώς πάνω από τις Σκαιές Πύλες. Οι πύλες αυτές, που ταυτίζονταν ίσως με τις Δαρδάνιες πύλες (Ε 789), βρίσκονταν στο βόρειο ή βορειοδυτικό τμήμα των τειχών και αποτελούσαν την κύρια έξοδο των Τρώων προς το πεδίο της μάχης.

στ. 146-148 Πάνθοος, Λάμπρος, Θυμοίτης, Ικετών, Κλυτίος, Αντήνωρ και Ουκαλέγων: συνομήλικοι του Πριάμου σύμβουλοι των Τρώων (στ. 149). Ειδικότερα οι Λάμπρος, Ικετών και Κλυτίος ήταν οι τρεις από τους τέσσερις αδελφούς του Πριάμου· ο τέταρτος ήταν ο Τιθωνός, σύζυγος της Αυγής (Οδύσσεια, ε 1).

στ. 151 ομιλητές: οι γέροντες, λόγω της ηλικίας τους, δε συμμετείχαν πλέον σε μάχες, αλλά ήταν δεινοί ομιλητές στις συνελεύσεις.

στ. 151 Η παρομοίωση με τα τζιτζίκια που «τερετίζουν γλυκά» πάνω στα δέντρα δηλώνει τις ατελείωτες συζητήσεις των γερόντων.

στ. 155 Μόλις αντιλαμβάνονται την παρουσία της Ελένης, οι γέροντες χαμηλώνουν τον τόνο της φωνής τους και ψιθυρίζουν μεταξύ τους τα σχόλιά τους γι' αυτήν.

στ. 158 Η παροιμιώδης ομορφιά της Ελένης εξαιρείται λίγο πριν μονομαχήσουν γι' αυτήν ο Μενέλαος με τον Πάρη. Γιατί;

στ. 172 σεβασμό και φόβο: Το δεύτερο ουσιαστικό (φόβος) ενισχύει τη σημασία του πρώτου (σεβασμός), επιτείνει δηλαδή την έννοια του σεβασμού, χωρίς να δηλώνει τίποτα φοβερό.

στ. 180 η σκύλα: «σκυλοπρόσωπο» αποκάλεσε υβριστικά ο Αχιλλέας τον Αγαμέμνονα (Α 161, πρβ. Α 226). Ίσως ο χαρακτηρισμός δεν ήταν τόσο βαρύς για τους αρχαίους Έλληνες όταν αφορούσε γυναίκα.

στ. 184 Οι Φρύγες ζούσαν γύρω από τον ποταμό Σαγγάριο και, όπως φαίνεται από αυτή την παρέκβαση (πρβ. Β 861 και Π 716-719), ήταν σύμμαχοι των Τρώων και ικανότατοι ιππείς.

στ. 205 Το επεισόδιο στο οποίο αναφέρεται ο Αντήνωρ τοποθετείται χρονικά πριν από την έναρξη του πολέμου. Πρόκειται για απόπειρα των Αχαιών να λύσουν τις διαφορές τους με τους Τρώες με διαπραγματεύσεις.

στ. 210 πιο σεβαστός: επιβλητικότερος. Ο Οδυσσέας δεν ήταν ψηλός, αλλά ήταν γεροδεμένος (στ. 193-194), με αποτέλεσμα να φαίνεται επιβλητικότερος καθιστός, γιατί τότε δεν γινόταν αντιληπτή η διαφορά του ύψους.

στ. 217 Γενικά, το σκήπτρο συμβόλιζε κάθε δημόσια υπηρεσία (πρβ. σχόλ. στ. Α 14). Όποιος το κρατούσε σε δημόσια συνέλευση είχε και το δικαίωμα του λόγου.

στ. 221 νιφάδες: η παρομοίωση αποδίδει ίσως την πυκνότητα και την ταχύτητα του λόγου (= σαν τις νιφάδες του χιονιού στη χιονοθύελλα). Ποια παρομοίωση φυσικού φαινομένου χρησιμοποιούμε στα νεοελληνικά σε παρόμοιες περιπτώσεις;

στ. 225 ο τρανός: Τονίζεται εδώ η επιβλητική κορμοστασιά του Αίαντα του Τελαμώνιου (πρβ. στ. Γ 168 και 194). Γι' αυτό στο πρωτότυπο χαρακτηρίζεται έρκος Αχαιών, δηλαδή κάστρο (στ. 229).

στ. 237 Ο Κάστορας, ο Πολυδεύκης (Διόσκουροι) και η Ελένη ήταν παιδιά της Λήδας. Ο Πολυδεύκης και η Ελένη είχαν πατέρα τον Δία, ενώ ο Κάστορας ήταν γιος του θνητού συζύγου της Λήδας, του Τυνδάρεω.